

Rozhovor s ministrem životního prostředí Mgr. Petrem Hladíkem

Ministr životního prostředí chce dát lidem příležitost žít v souladu s přírodou, a tím nemyslí jen vysazení stromků do ulic měst. Proč Petr Hladík nazývá Ministerstvo životního prostředí ministerstvem budoucnosti? Využívání srážkové vody, solární panely nebo zálohované PET láhve už nemusejí být přehnaně progresivním přístupem, ale standardem, jak naší planetě vracet alespoň minimum z toho, co si od ní bereme. Dotace na šedou vodu? Proč bychom to měli chtít a čemu tím vlastně prospějeme? Pro časopis VTEI odpovídá nový ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Pane Hladíku, co považujete za svou největší výzvu v pozici ministra životního prostředí?

Tento rok nás čeká opravdu hodně výzev, nelze vybrat jenom jednu. Budeme například pokračovat v Nové zelené úsporám Light, která je určena pro domácnosti s menšími příjmy. Jde o dotaci na zateplení oken, fasády, stropu a dalších částí domu. Žadatel může od státu získat až sto procentní dotaci, a to do výše 150 tisíc korun. Další velkou výzvou je i krizová novela vodního zákona, jež reaguje na nedostatky z praxe a dává je do pořádku. Nejznámějším případem, který na nedostatky poukázal, byla havárie na řece Bečvě. Věnovat se chceme také zálohování, to bychom chtěli představit na jaře. Nejbližší možný termín, kdy by bylo v Česku možné zálohovat plechovky a PET láhve, je rok 2025. Nejlepší odpad je totiž ten, který nevznikne. Pokud už však vznikne, je důležité ho znovu použít ve výrobě nebo jako zdroj elektřiny či tepla. Podpora cirkulární ekonomiky je klíčová pro nastavení udržitelného rozvoje České republiky. Chci, aby se Ministerstvo životního prostředí stalo silným a sebevědomým resortem, který dá lidem příležitost žít zdravěji a ve větším souladu s přírodou.

Zmiňujete krizovou novelu vodního zákona, co bude obsahovat?

Novela má mimo jiné zajistit, abychom dokázali co nejlépe předejít podobným událostem, jako byla v roce 2020 havárie na řece Bečvě. Chceme zavést on-line monitoring odpadní vody vypouštěné z průmyslových provozů do řek u výpustí významných znečišťovatelů, kdy jimi vypouštěné odpadní vody mohou znamenat značné riziko z hlediska havárie na vodních tocích. To jsme vepsali i do aktualizovaného programového prohlášení vlády. Novela mimo jiné upřesňuje role subjektů zapojených do zmáhání havárie a zvyšuje sankce za nedovolené vypouštění odpadních vod s nebezpečnými látkami. Schválení novely očekáváme ještě letos. V rámci novely jsme také spustili pilotní projekt monitoringu výpustí na vybraném úseku Labe – jde o cca 30 kilometrů mezi Brandýsem nad Labem a Mělníkem –, který probíhá právě díky Výzkumnému ústavu vodohospodářskému. Úlohu této instituce vnímám jako velmi podstatnou. Data, která nám přináší, mohou být prospěšná nejen vodohospodářům a ministerstvu, ale potřebujeme je i kvůli měnícímu se klimatu. Ústav například dokáže zajistit terénní výzkumné práce. Vybavením pro odběry a vyhodnocením

vzorků vody zvládne měřit znečištění toků. Dlouhodobě se zabývá hodnocením stavu vodních útvarů a disponuje potřebnou technikou a odbornou kapacitou pro tyto vybrané oblasti vodního hospodářství.

S problematikou životního prostředí je úzce spjata i otázka energetiky. Jaký je váš pohled na tento vztah, respektive jaké kroky plánujete pro podporu využití obnovitelných zdrojů energie?

Už jsem to trochu nastínil na začátku rozhovoru. Je důležité, aby politika v oblasti energetiky byla přijímána s ohledem na jejich dopad na životní prostředí a byla v souladu s cíli udržitelného rozvoje. Řešení vidím v kombinaci jádra a obnovitelných zdrojů energie s cílem snížit závislost na fosilních palivech. Proto se jako vláda snažíme maximálně podporovat instalaci fotovoltaik. Do dvou let chceme mít celkem 200 tisíc panelů na střechách, což je dvojnásobek oproti původnímu programovému prohlášení. Věřím, že to bez problému dokážeme. Jen za loňský rok si o dotaci na solární elektrárnu požádalo přes 55 tisíc domácností za více než 10 miliard korun, což je čtyřikrát více než v roce 2021. Přijaté žádosti představují celkový instalovaný výkon 380 MWp, průměrný výkon na jednu instalaci na rodinném domě se pak pohybuje kolem 7,5 kWp. Díky němu může domácnost ušetřit přes 30 tisíc korun ročně a zároveň až 70 procent elektřiny pokrýt z vlastních zdrojů. Ruku v ruce s tím ale musí jít také rozvoj komunitní energetiky.

V komunitní energetice Česká republika zaspala, v ostatních státech jsou mnohem dále. Kdy se jí dočkáme my?

První posun energetického zákona už nastal. Takzvaný LEX OZE I už vyšel ve sbírce zákonů. Teď se projednává druhá novela, která se týká právě komunitní energetiky. Předpokládám, že dojde k vypořádání připomínek a postupnému procesu směrem k vládě a parlamentu. Následovat bude třetí legislativní změna, která by měla do Česka přinést ukládání energií, flexibilitu a agregaci. Toto vše dohromady přinese do české energetiky naprosto zásadní revoluci, i proto jsme je zmínili v revidovaném programovém prohlášení. Jako Ministerstvo životního prostředí vznik komunitní energie podporujeme, to asi nikoho nepřekvapí. Máme tu velké množství starostů a místostarostů, kteří chtějí, aby se jejich města a obce staly komunitními, aby si mohly vzájemně vyrábět, sdílet a ukládat energii. Jako ministerstvo k tomu máme dotační tituly, takže teď už nám chybí opravdu jen ta legislativa.

A teď konkrétně k oblasti vodního hospodářství. Jaký je váš názor na současné způsoby hospodaření s vodou a jaké změny byste chtěl prosadit?

Je evidentní, že současný způsob hospodaření s vodou je zaměřen na ochranu vodních zdrojů, zajištění dodávky kvalitní pitné vody, na podporu

obnovy říčních koryt a přirozených mokřadů. To vše se neobejde bez opatření eliminujících riziko znečištění nebezpečnými látkami, bez minimalizace příčin vzniku havárií, zejména pak pro území chráněná nejen z pohledu zdroje pitné vody, ale i z pohledu ochrany na vodu vázaných ekosystémů.

Přestože problematika vodárenství spadá též do působnosti resortu zemědělství, chtěl bych spolu s ministrem Zdeňkem Nekulou, jenž je zároveň mým stranickým kolegou, zlepšit hospodaření s vodou a ochranu vodních zdrojů. V tom vidím prioritu naší meziresortní spolupráce, a to například v oblasti zvyšování efektivity hospodaření s vodou.

Když jsme u efektivního hospodaření s vodou, na zachytávání dešťové vody a její znovuvyužití se rovněž zaměřujete i v již zmiňovaném dotačním programu Nová zelená úsporám. Jak konkrétně?

Ano, máte pravdu. Nabízíme lidem dotaci na zachytávání a využití dešťové a odpadní vody. Zachycenou vodu lze využít na zalévání zahrady nebo jako užitkovou vodu. Přínosem je úspora výdajů a spotřeby pitné vody. Dotace se může pohybovat v rozmezí od 27 do 105 tisíc korun. K akumulaci dešťové vody lze použít novou nádrž, ideálně umístěnou pod zemí, nebo vyčištěnou podzemní jímku či speciálně upravenou studnu. V případě odpadní vody se dotace vztahuje například na využití šedé vody – to je ta z umyvadel, van, sprch a dřezů.

Budete se aktivně zapojovat do spolupráce se sousedními státy ohledně ochrany společných vodních zdrojů?

Jak už někdo přede mnou řekl, voda nezná hranice a přirozeně je překračuje. Spolupráce se sousedními státy je tudíž pro udržitelné a efektivní řešení vodohospodářských problémů klíčová. Jedním z důležitých nástrojů pro spolupráci je Evropská unie a její politika v oblasti vodního hospodářství. S členskými zeměmi můžeme sdílet zkušenosti i informace. Je třeba si udržet fungující vztahy hlavně s našimi sousedy, s nimiž je mnohdy třeba řešit konkrétní problémy. Zároveň budu dál podporovat aktivity na úrovni organizací, jakou je například Mezinárodní komise pro ochranu Labe.

Dalším velkým tématem je sucho. Jaké jsou vaše priority k řešení sucha a nedostatku vody? Prostřednictvím jakých adaptačních opatření ve vodním hospodářství se může Česká republika nejlépe připravit na očekávané změny klimatu?

Suchu a nedostatku vody lze čelit celou řadou opatření. Většinou jde o soubor komplexních opatření, které se vzájemně doplňují. Jednoznačnou prioritou je zadržení vody v krajině a obnova přirozeného vodního režimu. Opomenout však nesmíme ani ochranu zdrojů vody, jež považuji za nezbytnou pro udržení dostupnosti vody pro domácnosti, zemědělství, průmysl, energetiku a další. V programovém prohlášení vlády jsme se navíc zavázali k ústavní ochraně vody.

Úprava stávajících zákonů a přijetí efektivnějších legislativních nástrojů na ochranu vody a zemědělské půdy nám pomůže v boji proti suchu a jeho dopadům. Ochrana a zlepšení krajinného rázu v podobě obnovy mokřadů, lesů, tůň, malých vodních nádrží a niv, péče o cenné biotopy, výsadby zeleně, zlepšení prostorové a druhové skladby lesů či revitalizace vodních toků pomohou minimalizovat dopady sucha a zlepšit kvalitu vody. Nejen na podporu zadržování vody v krajině běží také několik dotačních programů. Například podpora budování nových zdrojů pitné vody, vodovodů, propojování vodárenských soustav, systémů vsakování a využití dešťových vod, technologií úpravy pitné vody, kanalizací a systémů čištění odpadních vod. Podpora priorit probíhá prostřednictvím programu Národního plánu obnovy či z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). Doposud byla vyčerpána zhruba jedna miliarda korun. V OPŽP máme ale celkem připraveno na výstavbu kanalizací a čištění odpadních vod více než 14 miliard korun. Dalších celkem 10 miliard míří na využívání srážkové

vody, na vytváření tůň a malých vodních nádrží, na zelené střechy, ale i podporu šetrného hospodaření na zemědělské půdě a protipovodňová opatření.

Často o ministerstvu hovoříte jako o ministerstvu budoucnosti. Jak má budoucnost podle nového ministra životního prostředí vypadat?

Chci, aby ministerstvo prostřednictvím dotací zcela změnilo českou energetiku. Aby odchod od uhlí nebyl strašákem, nýbrž využitou příležitostí. Abychom se už neptali, jestli náhodou nejsme moc progresivističtí, ale aby byl tento přístup standardem. Nesmíme zapomínat na to, že země nám byla svěřena do péče a jinou nemáme. Budu usilovat o to, abychom ji jednou mohli v pořádku předat budoucím generacím. Současná vláda klade na klima mnohem větší důraz než vlády předchozí. Prožíváme opravdu velkou změnu, a abychom byli schopni se na ni připravit, musíme podpořit nejen domácnosti, ale i průmysl a firmy. I kvůli tomu, co se děje na Ukrajině, jsou teď lidé a firmy více ochotni řešit, jakou energii budou v budoucnu používat.

Děkuji za čas, který jste věnoval našemu rozhovoru.

Ing. Josef Nistler

Mgr. Petr Hladík

Mgr. Petr Hladík, narozen 28. září 1984, vystudoval Fakultu informatiky na Masarykově univerzitě, obor Service Science, Management and Engineering. Do KDU-ČSL vstoupil v roce 2010 a byl zvolen do zastupitelstva městské části Brno-sever. V roce 2016 se stal prvním náměstkem primátora města Brna. V roce 2018 svou pozici obhájil a stal se prvním náměstkem primátorky pro oblast životního prostředí. V roce 2022 byl opět zvolen zastupitelem a nadále působí jako řadový zastupitel města Brna. V roce 2019 se stal místopředsedou KDU-ČSL a zároveň předsedou odborné komise KDU-ČSL pro oblast životního prostředí. Spolu s Annou Hubáčkovou připravoval programové prohlášení vlády v oblasti životního prostředí. Od 9. ledna 2023 působil jako náměstek ministra životního prostředí. Ministrem životního prostředí se stal 10. března 2023.

